

Överbefälhavare Micael Bydéns anförande vid Folk och Försvars Rikskonferens 2022

Ett aktivt försvar för Sverige

Del I

Vi har ett speciellt år bakom oss och ett mycket viktigt år framför oss. Jag har kort om tid, men viktiga saker att säga och jag tänker gå rakt på sak:

Vi befinner oss i en allvarlig säkerhetspolitisk situation.

Den har utvecklats över tid, men skärptes när Ryssland tillförde betydande mängder soldater och materiel till den rysk-ukrainska gränsen. Detta har sedan utvecklats till en storpolitisk kraftmätning.

Försvarsmakten följer utvecklingen noga. Vi anpassar vår beredskap efter rådande läge – precis som vi gjort flera gånger den senaste tiden. Beredskap upprätthålls i flera olika riktningar, för flera olika scenarier. Vi är en aktiv försvarsmakt som agerar med vad vi har, där det behövs.

Situationen visar tydligt hur snabb och oförutsägbar utvecklingen kan vara, inklusive i vårt närområde. Det inskräper allvaret i den verksamhet som Försvarsmakten bedriver varje dag, året runt.

Nu ställs det på sin spets, men stormakternas säkerhetspolitiska målsättningar är i huvudsak oförändrade - och oförenliga. Autokratier konfronterar demokratier. Det är inget nytt i historien. Vi har varit med om det förut.

Men den nutida situationen innebär att vi har att manövrera i en värld där det pågår maktkamp, samarbeten, spioneri, cyberangrepp och handel – under samma tid, på samma plats och till och med mellan samma stater.

Sverige och svenska intressen angrips varje dag med medel som skadar vårt samhälle, nu och på sikt. Vi är inte i en militär konflikt på, eller om, svenskt territorium. Men vi är i konflikt om värden vi vill ska bestå och intressen som vi fortsatt vill ska skötas demokratiskt.

De här angreppen – den här situationen – ska vi inte vänja oss vid. Det får inte bli det nya normala. Något vi absorberar och till slut rentav accepterar. Vi ska försvara oss och vi ska bygga upp en försvarsförmåga som i grunden håller över tid, utan tvära kast, men som också anpassas till vad vi möter nu och sedan.

Hotbilden mot Sverige är idag samtidigt militär, politisk och ekonomisk. Både Rysslands och Kinas modus utmanar invanda föreställningar om inre och yttre säkerhet, om civilt och militärt, och om fred, kris och krig. Hybridmetoder är en central och integrerad del av deras säkerhetspolitiska verktygslåda.

I botten på verktygslådan finns det militära maktmedlet. Det ligger alltid, likt ett dolt muller i bakgrunden, som ett av många verktyg att ta till.

Det finns en risk att vi laddar begreppet hybridkrig enbart med till exempel cyber, påverkan, kriminalitet och underrättelsehot – som något kliniskt och väsensskilt från konventionell krigföring. Ibland kan det till och med vara bekvämt och kännas modernt att tänka så.

Men i Donbass, där är det gyttja, taggtråd och skyttegravar det handlar om – parat med obemannade farkoster, påverkansoperationer och elektronisk krigföring. År, efter år. Vi har också Syrien i färskt minne, och Nagorno-Karabach.

Kriget ser inte helt annorlunda ut framöver, än vad vi hittills sett och ser. Det har bara tillkommit nya arenor. Nya sätt att förstöra och ödelägga. Det betyder att vi inte har lyxen att kunna välja mellan bredd och volym, eller teknik och spets.

Vi behöver ett anställt försvar som jag snabbt kan sätta in när och där det behövs. Vi behöver värnpliktiga som ger oss uthålligheten i krigsförbanden. Vi behöver också rätt utbildning, materiel och teknik.

För mig, så handlar det om att ge de bästa förutsättningarna för soldaten och sjömannen längst fram i det skarpa uppdraget.

Den krigsavhållande förmågan uppnås när vi får bort de svaga länkar som en angripare alltid letar efter, både militärt och civilt. Det kostar pengar, svett, kanske till och med tårar, att stärka oss över hela linjen.

Det kräver politisk vilja. Min uppfattning är att den finns och att den manifesterades i försvarsbeslutet för lite drygt ett år sedan. Nu är det upp till oss att leverera.

Men hur går det då med leveransen? Går det för sakta att tillväxa?
Delvis, men i andra avseenden inte. Låt mig förklara:

Jag tänker inte försvara, fördunkla eller försköna sakernas tillstånd. Vi kan göra mer för att ändra arbetssätt och metoder för snabbare tillväxt. Vi har till exempel inte riktigt den tillgång och tillgänglighet på materiel som vi önskar oss. Vi har inte heller ledningssystem på plats för att till fullo och med maximal effekt genomföra gemensamma operationer. Vi har inte heller en ledningskultur som på alla ställen stödjer tillväxt.

Men jag vänder mig mot generella påståenden att vi inte kan, eller förmår.

Det gäller att göra rätt också, inom ramen för begränsade resurser. Det går att dundra på och addera det som kan ordnas relativt snabbt. Men har det någon egentlig effekt, mer än att det låter bra i högtidstal? Det är inte mitt kriterium för ett starkt militärt försvar.

Mina krav är högre och innebär att vi ska ha en försvarsmakt i operativ balans. Vi ska ha balans mellan verkansförband, och balans mellan verkans- och stödförband. På vanlig svenska: De ska kunna agera tillsammans i militära operationer och ha de stödresurser som krävs.

Allt som krävs i tillväxten råar vi inte över själva. Tillväxten i försvaret av Sverige, är ett lagarbete.

Det är ett lagarbete där jag med stolthet ansvarar för den militära delen. Men jag är beroende av samarbete med näringslivet, av vassa forskare, att industrin och FMV levererar materiel i tid och utan fördyringar. Att Plikt- och prövningsverket kan mönstra och skriva in värnpliktiga. Att FRA levererar sina underrättelser, FOI sin forskning, och MSB - med flera civila aktörer - i totalförsvarsutvecklingen. Att de frivilliga försvarsorganisationerna vill och kan ta armkrok med mig, liksom alla i hemvärnet som ger av kraft och tid till svenskt försvar. Men det handlar också om länsstyrelser i tillståndprocesser och Fortifikationsverket gällande infrastruktur.

Varför räknar jag då upp allt detta? Dels vill jag uppmärksamma alla runt mig och Försvarsmakten som arbetar för stärkt försvarsförmåga. Dels vill jag peka på att jag är beroende av att alla levererar, för att jag ska kunna göra det.

Alla vill göra ett bra jobb, men alla jobb kan inte göras som förut. Det behöver gå snabbare, över hela linjen.

Jag vet att jag låter uppfordrande. Det är medvetet. Men jag vill också lyfta fram att vi har styrkor i vårt land. Försvarsviljan är ett exempel. En kompetent försvarsindustri ett annat. De medarbetare jag har i Försvarsmakten, som ger sitt yttersta, ett tredje. Det finns många fler. Sverige är också en uppskattad partner i det militära samarbetet med andra länder och organisationer.

Genom försvarsbeslutet 2020 har vi fått ett tydligare uppdrag att samordna operationsplanering med Norge, Danmark, Storbritannien, USA och Nato. Samarbetena har stor betydelse för vår säkerhet. Att ge och ta emot stöd behöver planeras, övas och förberedas.

Samarbetet med Finland intar en särställning och fördjupas år för år. De nordiska länderna utgör en geostrategisk helhet och har således gemensamma militärstrategiska och operativa dilemman att hantera. De nordiska länderna kan höja tröskeln för ett väpnat angrepp mot en av oss, eller mot oss alla. Vi kan därmed bidra till ökad regional stabilitet och säkerhet. Det behövs i vår tid.

Jag inledde med att 2021 var ett speciellt år. Trots att vi inte kunde genomföra all den verksamhet vi hade planerat, kunde vi mot slutet av året konstatera att det blev mycket bättre än befarat. Detta tack vare heroiska insatser av min personal, och inte minst av hemvärnet under hösten.

Ett aktivt försvar inte bara reagerar på händelser utan påverkar utvecklingen för att uppnå det vi alla har som gemensamt mål: Att skapa säkerhet.

Jag sade också inledningsvis att 2022 är ett viktigt år. Vi kommer bland annat lämna vårt underlag till den försvarspolitiska kontrollstationen 2023 – en betydande milstolpe som sannolikt kommer påverka framtida satsningar.

Försvarsbeslutet för drygt ett år sedan har gett oss ekonomin, det tydliga uppdraget och ett stort förtroende. Hur vi levererar på det kommer starkt prägla hur fortsättningen efter 2025 kommer se ut, både vad gäller mandat och resurser.

Del II

Samtidigt som vi levererar i insatser och beredskap – och tillväxer – ska Försvarsmakten blicka framåt och dra slutsatser om det framtida stridsfältet. Inte som en flykt in i drömmar om allt det vi inte har, och önskar oss, utan som en nödvändig del av uppdraget.

Uppdraget att försvara Sverige är inte tidsbestämt. Det gäller över tid, och kräver anpassningar över tid, för att en angripare ska tycka det är för dyrt, för svårt och tidskrävande, att ge sig på oss.

Låt mig först nämna några närtida viktiga tillskott och viktiga beslut, som har betydelse lång tid framåt:

Nyligen blev luftvärnssystem 103, Patriot, operativt. Det är en ny och kraftfull förmåga som har tillförts Försvarsmakten – och dessutom genom en anmärkningsvärt snabb och smidig anskaffningsprocess.

Vi har också beslutat om anskaffning av Global Eye. Det är ingen överdrift att kalla det en gamechanger.

Arméns stridsfordonsflotta ska omsättas fram mot 2030. Det kommer ske med system som ger högst effekt på stridsfältet, som kan vinna dueller. Därför räcker det inte att bara byta ut ett stridsfordon mot ett annat.

Flygvapnet är ett av de vassaste i världen med Gripen och dess beväpning. Det är exempel på ett högteknologiskt system, men som behöver en förstärkt basorganisation.

Marinen kommer tillföras två ubåtar i världsklass och nya ytstridsfartyg. Även i marinens fall behöver stödförband tillföras, främst på logistiksidan.

Gemensamt för försvarsgrenarna och stridskrafterna, är att kompetensförsörjning och personaltillgång kommer behöva vara i fokus över tid. Detta är gränssättande för allt vi vill göra, och allt vi vill utveckla.

Utöver att vi har återinrättat en flygflottilj och tre nya regementen – och ytterligare ett om någon vecka, nämligen Västernorrlands regemente, I 21 – så etablerar Försvarsmakten nu ytterligare ett it-försvarsförband. Förbandet kommer att finnas i Linköping.

Det nya förbandet kommer avsevärt öka Försvarsmaktens robusthet och kapacitet för defensiva och offensiva cyberoperationer.

Jag har på tidigare Rikskonferenser berättat om den värnpliktiga cybersoldatutbildningen och jag kan meddela att den första pilotomgången uppnådde – till och med överträffade – våra förväntningar. De kommer bli fler, framöver.

Under 2022 påbörjar våra första specialistofficersaspiranter med cyberförsvarsinriktning sin utbildning. Vår ambition är dessutom att få till stånd en verksamhetsförlagd cyberförsvarsutbildning som del av officersprogrammet.

En cyberattack ska aldrig vara det enklaste sättet att påverka Sveriges försvarsförmåga.

Stärkt cyber- och informationssäkerhet är också ett särskilt fokusområde i den handlingsplan för totalförsvaret som jag i höstas undertecknade tillsammans med GD MSB.

Det enkla är att bara rada upp ny teknologi som vi behöver - AI, obemannat inom alla domäner och rymd - är självklara exempel på områden där vi ska ta steg framåt. Men, det är inte bara att rada begrepp på varandra. Vi ska veta vad vi vill med dem, vilken förmåga och vilken effekt som ska uppnås.

Jag gläder mig åt mycket goda resultat inom Försvarens forskningsinsatser. Det här är ett område där vi aldrig får luta oss tillbaka, då det handlar om något så viktigt som vår försvarsförmåga över decennier.

Till sist: Samtidigt som Försvarens tar höjd för de krav som framtidens stridsfält ställer, och samtidigt som vi genomför och planerar för fortsatt tillväxt, fortsätter vi göra det vi kan, med det vi har, här och nu.

Att vara den aktiva försvarsmakten är det bästa sättet att bygga förtroende, självförtroende och en krigsavhållande förmåga.

Tack för ordet!